

Sygn. akt III AUa 1515/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Gerszewska
Sędziowie:	SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak (spr.)
Protokolant:	Lidia Pedynkowska

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2013 r. w Gdańsku

sprawy W. J. (1)

z udziałem P. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji W. J. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 czerwca 2012 r., sygn. akt VII U 1460/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1515/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 grudnia 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ograniczył podstawę wymiaru składek W. J. (1) z tytułu zatrudnienia przez P. C. do kwoty odpowiadającej minimalnemu wynagrodzeniu za pracę ustalanemu na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2002 r. Nr 200, poz. 1679 ze zm.), tj. do kwoty 1.317,00 zł brutto od dnia 01 czerwca 2010 r.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł W. J. (1) zarzucając jej, że nie znajduje żadnego potwierdzenia w stanie faktycznym dotyczącym jego stosunku pracy, jak też jest sprzeczna z prawem oraz domagając się jej uchylenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie VII U 1460/11 Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego P. C. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w G..

Wyrokiem z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie VII U 1460/11 Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

P. C. w okresie od dnia 15 lutego 2008 r. do dnia 01 maja 2011 r. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą (...) P. C. pod adresem (...)-(...) W., (...).

W. J. (1) był zatrudniony w firmie (...) P. G. w okresie od dnia 01 czerwca 2010 r. do dnia 19 maja 2011 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku doradca finansowy/analitik/menadżer. W. J. (1) doradzał w zakresie szeroko pojmowanego prowadzenia piekarni w B., której właścicielem był M. D. i próbował wskazywać na konieczne do podjęcia czynności zmierzające do wyprowadzenia piekarni z kryzysowej sytuacji ekonomicznej.

Ostatecznie współpraca między ubezpieczonym, a P. C. nie doprowadziła do wyprowadzenia piekarni (...) z kryzysu, sam P. C. popadł w kłopoty finansowe będące konsekwencją inwestycji finansowych w piekarnię związanych ze współpracą z M. D..

Od dnia 13 września 2010 r. W. J. (1) stał się niezdolny do świadczenia pracy. Zgodnie ze złożonym w ZUS (...) (druk ZUS Z-3) za okres od dnia 13 września 2010 r. do dnia 26 września 2010 r. płatnik dokonał wypłaty wynagrodzenia za czas orzeczonej niezdolności do pracy, na podstawie art. 92 Kodeksu pracy. Jako stałe wynagrodzenie zasadnicze wskazano wynagrodzenie w kwocie 8.000,00 zł miesięcznie.

Decyzją z dnia 21 grudnia 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ograniczył podstawę wymiaru składek W. J. (1) z tytułu zatrudnienia w firmie (...) P. C. z siedzibą w W. do kwoty odpowiadającej minimalnemu wynagrodzeniu za pracę ustalaniem na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2002 r. Nr 200, poz. 1679 ze zm.), tj. do kwoty 1.317,00 zł brutto - od dnia 01 czerwca 2010 roku

P. C. z tytułu prowadzonej do dnia 30 kwietnia 2011 r. działalności gospodarczej w 2009 r. osiągnął stratę 26.214,42 zł, a w roku 2010 dochód w wysokości 10.380,64 zł.

Decyzją z dnia 24 stycznia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał W. J. (1) zasiłek chorobowy w wysokości obniżonej o 25 % za okres od dnia 28 grudnia 2010 r. do dnia 29 grudnia 2010 r. W. J. (2) wniósł odwołanie od powyższej decyzji, które zostało oddalone wyrokiem Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 03 sierpnia 2011 r.

Pozwem wniesionym dnia 24 kwietnia 2009 r. skierowanym przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością W. J. (1) wniósł o zapłatę kwoty 58.995,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w podwójnej wysokości.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż jako byłemu pracownikowi pozwanej spółki przysługuje mu, zgodnie z postanowieniami umowy o pracę, odprawa w wysokości sześciokrotnego miesięcznego wynagrodzenia. W myśl postanowień umowy o pracę miesięczne gwarantowane wynagrodzenie powoda równa się trzykrotności średniej płacy w gospodarce narodowej, które w czwartym kwartale 2008 r. wynosiło 3.096,65 zł.

W. J. (1) był zatrudniony na stanowisku Prezesa Zarządu u (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością od dnia 01 marca 2002 r.

Celem nawiązania stosunku pracy zostały zawarte dwie umowy o pracę, obie opatrzone datą 01 marca 2002 r.

Jedna z umów o pracę, oznaczona numerem 1/02, została zawarta pomiędzy (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, reprezentowaną przez W. J. (1), a W. J. (1). W umowie tej ustalono miesięczne wynagrodzenie brutto w kwocie 760,00 zł.

Druga z umów została zawarta pomiędzy (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, reprezentowaną przez pełnomocnika ustanowionego przez zgromadzenie wspólników Z. Z., a W. J. (1). Umowa zawierała szczegółowe postanowienia dotyczące w szczególności obowiązków pracownika, wynagrodzenia, warunków wykonywania umowy oraz terminów. W § 3 pkt 2 przedmiotowej umowy strony ustaliły miesięczne wynagrodzenie gwarantowane w wysokości trzykrotnej średniej płacy w gospodarce narodowej publikowanej przez ZUS.

W. J. (1) nie wykazał ważności i obowiązywania powyższych umów.

Jakkolwiek Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 10 grudnia 2009 r. uwzględnił powództwo, Sąd Okręgowy w następstwie wniesionej apelacji, wyrok Sądu Rejonowego w tym zakresie zmienił i oddalił powództwo.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zawartych w aktach sprawy, w aktach kontrolnych organu rentowego, w aktach osobowych ubezpieczonego, w aktach sprawy Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku VI P 399/09, w aktach sprawy Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku VII U 297/11. Zważył, że żadna ze stron postępowania nie kwestionowała ich prawdziwości i rzetelności, także i Sąd ten nie znalazł podstaw, by nie dać im wiary.

Sąd I instancji nie uwzględnił dokumentów przedłożonych przez ubezpieczonego, dotyczących zasadności jego zwolnienia lekarskiego od dnia 13 września 2010 r. do dnia 20 grudnia 2010 r. i przebytej rehabilitacji, ponieważ nie mają one istotnego znaczenia dla ustalenia zasadności odwołania od decyzji ograniczającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia.

Nadto, Sąd ten miał na względzie zeznania: A. J. i D. K. oraz samego ubezpieczonego co do charakteru jego pracy świadczonej na podstawie umowy o pracę zawartej z P. C.. Uznał, że zeznania te są wiarygodne w części, w jakiej wskazują, że ubezpieczony współpracował z P. C. w zakresie doradzania w prowadzeniu piekarni w B..

Sąd Okręgowy nie dał jednak wiary tym zeznaniom co do zasadności określenia wynagrodzenia ubezpieczonego za świadczone przez niego usługi doradcze na poziomie 8.000,00 zł. Sąd ten zważył, że z zeznań A. J. nie wynika, czy wynagrodzenie we wskazanej kwocie odpowiadało rodzajowi wykonywanej przez ubezpieczonego pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy. Zeznania te są ogólnikowe, nadto w ocenie Sądu I instancji należy do nich podchodzić z ostrożnością z uwagi na pokrewieństwo między wskazanym świadkiem, a ubezpieczonym. Analogiczne uwagi Sąd ten odniósł do zeznań D. K., który również nie wskazał żadnych konkretnych okoliczności uzasadniających wysokość wynagrodzenia ubezpieczonego. Jego twierdzenia, iż wysokość wynagrodzenia w procesie restrukturyzacyjnym kształtują się w granicach 10.000,00 zł do 100.000,00 zł, bądź procentowo od udziału w zysku po restrukturyzacji nie znajdują poparcia w pozostałym materiale dowodowym. Ubezpieczony co prawda wskazał, że jego zarobki były niższe od średnich krajowych, jednak wiedzę swoją opierał na ogólnych informacjach z Internetu, nie przedstawiając na poparcie swoich twierdzeń żadnych wiarygodnych dowodów, nie wskazał również źródeł wiedzy pozyskanej z Internetu chociażby w postaci stron internetowych, które przeglądał.

Zdaniem Sądu Okręgowego przesłuchanie samego ubezpieczonego należy uznać za ogólnikowe i lakoniczne w zakresie, w jakim dotyczy jego obowiązków pracowniczych w związku z zatrudnieniem przez P. C.. Ubezpieczony nie był w stanie wskazać, kiedy poznał swojego pracodawcę, kiedy zaczął mu doradzać, jak to się stało że podjęli współpracę i wreszcie, jak to się stało że zawarli umowę o pracę. Ubezpieczony wskazał, że praca polegająca na doradzaniu co do prowadzenia piekarni (...) wymagała od niego dużego zaangażowania czasowego, jednocześnie ubezpieczony nie wskazał żadnych konkretnych działań i czynności jakie wykonywał w związku z przedmiotowym doradztwem. Za niewystarczające Sąd I instancji uznał także twierdzenie ubezpieczonego, że do jego obowiązków

„należało praktycznie wszystko”. Ostatecznie współpraca między ubezpieczonym, a P. C. nie doprowadziła do wyprowadzenia piekarni (...) z kryzysu, sam P. C. popadł w kłopoty finansowe związane z współpracą z M. D..

Odnosząc się do argumentacji ubezpieczonego zawartej w odwołaniu od zaskarżonej decyzji organu rentowego Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 r. w sprawie II UZP 2/05, publik. OSNP 2005/21/338, Prok.i Pr.-wkł.(...), Wokanda 2005/9/22, Biul. S.N. 2005/4/27, zgodnie z którym nie budzi wątpliwości, iż w prawie pracy obowiązuje zasada swobodnego kształtowania postanowień umownych, lecz nie jest też sporne, że wolność kontraktowa realizuje się tylko w takim zakresie, w jakim przewiduje to obowiązujące prawo. Jakkolwiek z punktu widzenia art. 18 § 1 k.p., umówienie się o wyższe od najniższego wynagrodzenie jest dopuszczalne, gdyż semiimperatywne normy prawa pracy swobodę tę ograniczają tylko co do minimum świadczeń należnych pracownikowi w ramach stosunku pracy, to należy pamiętać, że autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązuje nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także wzgląd na interes publiczny.

W powołanej uchwale Sądu Najwyższego w sprawie II UZP 2/05 wskazano, iż ocena wysokości wynagrodzenia umówionego przez strony stosunku pracy powstaje także - jako istotna kwestia jurydyczna - na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych, w którym ustalanie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oparte jest na zasadzie określonej w art. 6 ust. 1 i art. 18 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 1 i art. 4 pkt 9, z zastrzeżeniem art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137 poz. 887 ze zm.). Dosłowne odczytanie tych przepisów może prowadzić do wniosku, że dla ustalenia wysokości składek znaczenie decydujące i wyłączne ma fakt dokonania wypłaty wynagrodzenia w określonej wysokości. Należy jednak pamiętać, że umowa o pracę wywołuje skutki nie tylko bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych; kształtuje ona stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki, a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. W związku z tym nadmiernemu uprzywilejowaniu płacowemu pracownika, które w prawie pracy mieściłoby się w ramach art. 353 (1) k.c., w prawie ubezpieczeń społecznych, w którym pierwiastek publiczny zaznacza się bardzo wyraźnie, można przypisać - w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - zamiar nadużycia świadczeń przysługujących z tego ubezpieczenia. Należy bowiem pamiętać, że alimentacyjny charakter tych świadczeń oraz zasada solidaryzmu wymagają, żeby płaca - stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki - nie była ustalana ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej i zapewniającej godziwe utrzymanie oraz żeby rażąco nie przewyższała wkładu pracy, a w konsekwencji, żeby składka nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej.

Ocena godziwości wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza - co ma istotne znaczenie przy rozstrzygnięciu przedstawionego zagadnienia - rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (por. uzasadnienie wyroku T.K. z dnia 26 listopada 1997 r. w sprawie U 6/96, publik. OTK-ZU 1997 nr 5-6, poz. 66 oraz wyrok S.N. z dnia 16 grudnia 1999 r. w sprawie I PKN 465/99, publik. OSNAPiUS 2001 nr 10, poz. 345).

Sąd I instancji wskazał, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych przysługuje kompetencja do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień i - w ramach obowiązującej go procedury - zakwestionowania tych postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współzycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Realna możliwość takiej kontroli powstaje po przekazaniu przez płatnika raportu miesięcznego, przedkładanego zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować także wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współzycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art. 58 k.c.). Na podstawie art. 41 ust. 13 ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest również uprawniony do zamiany przekazanych przez płatnika składek informacji o wysokości wynagrodzenia.

W. J. (1) kwestionując zaskarżoną decyzję organu rentowego ograniczył się do twierdzenia, że jego kwalifikacje, doświadczenie zawodowe uzasadniają wysokość zakwestionowanej przez organ rentowy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. W ocenie Sądu Okręgowego zaoferowany przez ubezpieczonego materiał dowodowy w postaci zeznań świadków nie potwierdza by wynagrodzenie w kwocie 8.000,00 zł odpowiadało rodzajowi wykonywanej przez niego pracy i kwalifikacjom wymaganych przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy. Brak jest rzeczowych informacji co do faktycznie podejmowanych przez W. J. (1) czynności doradczych, co więcej zeznania samego ubezpieczonego nie wskazują by czynności te skutkowały efektem w postaci wyprowadzenia z kryzysu piekarni w B..

Co więcej także informacje co do dochodów uzyskanych przez P. C., przyznana przez odwołującego okoliczność, że P. C. zawarł umowę z piekarnią prowadzoną przez M. D. za wynagrodzeniem 1000,00 zł dają podstawę do twierdzenia, że wynagrodzenie ubezpieczonego ustalone w umowie o pracę nie odpowiadało możliwościom finansowym pracodawcy.

Zdaniem Sądu I instancji materiał dowodowy zawarty w aktach sprawy VI P 399/09 Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku nie daje podstaw do ustalenia faktycznego wynagrodzenia ubezpieczonego za okres zatrudnienia w spółkach: (...), A.i A. A., którego wysokość mogła by ewentualnie obrazować dotychczasowe stawki jego wynagrodzenia na zbliżonych stanowiskach pracy.

Sąd ten wskazał, że zgodnie z przepisem art. 3 k.p.c. strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Przepis ten nie nakłada na sąd obowiązku dążenia do wykrycia prawdy obiektywnej bez względu na procesową aktywność stron. Wręcz przeciwnie rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c). Postępowanie cywilne (w tym i postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych) w polskim prawie opiera się na zasadzie kontradyktoryjności, co oznacza, że strony oferują dowody, natomiast zadaniem sądu jest rozstrzygnięcie sprawy na podstawie tych dowodów.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie ubezpieczony nie sprostował spoczywającemu na nim ciężarowi dowodu, nie zakwestionował skutecznie stanowiska organu rentowego, który w sposób przekonujący argumentował zasadność zakwestionowanej przez ubezpieczonego decyzji o ograniczeniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie szczególnie, iż nie zostało wykazane, aby kiedykolwiek w ramach zatrudnienia skarżący uzyskiwał dochody ze stosunku pracy, czy realizacji kontraktów menadżerskich, na jakie została zawarta zakwestionowana umowa, a nadto nie zostało wykazane, iż zainteresowany posiadał przychody, które umożliwiłyby mu wypłatę skarżącemu wynagrodzenia zgodnie z umową, tym bardziej, iż sam zainteresowany był zgłoszony do ubezpieczenia społecznego z minimalną podstawą wymiaru składek.

Reasumując powyższe, Sąd ten na podstawie art. 477 (14) § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł W. J. (1) zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając temu orzeczeniu naruszenie:

1) art. 41 ust. 12 i 13 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez:

- przyjęcie, iż to wyłącznie na stronach ciąży obowiązek dowodowy w sprawach .z zakresu ubezpieczeń społecznych,
- brak dopuszczenia z urzędu dowodu na okoliczność ustalenia średniego poziomu wynagrodzenia obowiązującego w województwie (...) na stanowisku doradca branżowy, analityk, manager w procesie restrukturyzacji przedsiębiorstwa,

2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, w miejsce swobodnej, oceną dowodów poprzez bezpodstawne i sprzeczne z materiałem dowodowym przyjęcie, że:

- powołani świadkowie w sposób niewystarczający potwierdzili kompetencje ubezpieczonego do wykonywania pracy wynikającej z umowy zawartej z P. C.,
- powołani świadkowie w sposób niewystarczający podali przybliżony sposób kalkulacji wynagrodzenia ubezpieczonego wynikającego z umowy o pracę zawartej z P. C.,
- ubezpieczony nie posiada kompetencji do wykonywania pracy na stanowisku doradca branżowy, manager w zakresie doradztwa piekarni wskutek posiadania wykształcenia mgr inż. mechaniki okrętowej, pomijając fakt iż przez kilkanaście lat prowadził działalność gospodarczą w zakresie handlu m.in. artykułami piekarniczo-cukierniczymi i produkcji piekarsko-cukierniczej
- pracodawca nie mógł zaproponować W. J. (1) wynagrodzenia na poziomie 8 000,00 zł, gdyż sam nie miał na to pokrycia w swoich dochodach, pomijając zupełnie fakt możliwości finansowania przedsiębiorstwa ze źródeł zewnętrznych.

W uzasadnieniu apelacji skarżący dokonał streszczenia postępowania sądowego-pierwszoinstancyjnego w niniejszej sprawie oraz wskazał, że Sąd I instancji wskutek powzięcia wątpliwości co do kompletności zebranego w sprawie materiału dowodowego nie podjął żadnych czynności zmierzających do jego uzupełnienia, pomimo że miał takie uprawnienia.

Zgodnie zaś z wyrokiem Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 30 maja 2006 r. w sprawie II UK 161/05, przy zakwestionowaniu przez ZUS umowy o pracę rzeczą sądu jest ustalenie, czy faktyczne oświadczenia woli stron miało na celu nawiązanie stosunku pracy w rozumieniu art. 22 k.p, czy też zamiarem pracodawcy było oddanie przysługi ubezpieczonemu w postaci zgłoszenia jej do ubezpieczenia w sytuacji, gdy nie potrzebował pracownika i miał świadomość tego, że umowa nie będzie go obowiązywać, jego ewentualne zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne będą krótkotrwałe, a ubezpieczona była zainteresowana objęciem jej ubezpieczeniem społecznym ze względu na spodziewaną niezdolność do pracy i związane z tym prawo do świadczeń. Gdyby z faktycznych oświadczeń woli stron wynikał taki zamiar, wykonywanie przez ubezpieczonego różnych czynności w firmie nie byłoby traktowane jako wykonywanie umowy o pracę. Natomiast w sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama ich świadomość co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (art. 58 § 1 k.c.).

Apelujący wywodził dalej, że tytułem obowiązkowego ubezpieczenia, zarówno emerytalno-rentowego na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jak i chorobowego na podstawie art. 11 ust. 1 tej ustawy, jest zgodnie z art. 8 ust. 1 pozostawanie w stosunku pracy, przy czym na podstawie art. 13 pkt 1 ubezpieczenie trwa od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Uznając słuszność decyzji obniżającej podstawę wymiaru składek Sąd Okręgowy uznał, że stosunek pracy nie został nawiązany w kształcie ustalonym przez pracodawcę i pracownika, gdyż umowa o pracę w tym zakresie nie była ważna. Sąd ten jednak miał trudności z zakwalifikowaniem łączącej P. C. i W. J. (1) umowy.

Skarżący wskazał, że przepis art. 58 § 1 k.c. stanowi w swojej początkowej części, że czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna. O czynności prawnej (także zawarciu umowy) mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-

rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie jest obejściem prawa.

Podobny pogląd wypowiedział Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie I UK 236/04, publik. OSNP 2006, nr 1-2, poz. 28 stwierdzając, że sama chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego jako motywacja do podjęcia zatrudnienia nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, podobnie jak inne cele stawiane sobie przez osoby zawierające umowy o pracę, takie jak na przykład chęć uzyskania środków utrzymania.

Takie samo stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r. w sprawie II UK 141/04, publik. OSNP 2005 nr 15, poz. 235 stwierdzając, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.). W kolejnym wyroku z dnia 04 sierpnia 2005 r. w sprawie II UK 320/04, publik. OSNP 2006, nr 7-8, poz. 122 Sąd Najwyższy stwierdził, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą.

Zdaniem apelującego ustalenia poczynione przez Sąd I instancji w zakresie sprzeczności wykształcenia odebranego przez W. J. (1) z obowiązkami przez niego wykonywanymi, a wynikającymi z umowy o pracę są kuriozalne, ponieważ z całokształtu materiału dowodowego zebranego w sprawie jasno wynika, że ubezpieczony od lat nie tylko prowadził działalność gospodarczą, ale również był zatrudniony w podmiotach prowadzących działalność handlową w zakresie obrotu towarami m.in. piekarniczo-cukierniczymi.

W konkluzji apelacji skarżący wnosił o:

- 1) zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie odwołania w całości, ewentualnie
- 2) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja W. J. (1) nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zawiera zarzutów skutkujących uchyleniem lub zmianą wyroku Sądu I instancji.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że wszystkie ustalenia faktyczne dokonane przez ten Sąd znajdują oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym, a Sąd II instancji w pełni podziela te ustalenia i przyjmuje je za własne. Sąd Okręgowy właściwie skoncentrował materiał dowodowy, który ocenił na podstawie jego wszechstronnego rozważenia. Wszechstronnego, a więc polegającego na rzetelnej, bezstronnej ocenie wyników postępowania i ich prawidłowej interpretacji, przy uwzględnieniu zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Dokonując tej oceny Sąd ten nie przekroczył granicy swobodnej oceny dowodów w rozumieniu art. 233 § 1 k.p.c.

Na akceptację zasługują również wywody prawne Sądu I instancji oraz dokonana przez ten Sąd interpretacja przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm., nazywanej dalej ustawą systemową).

Spór w przedmiotowej sprawie koncentruje się na kwestii wysokości podstawy wymiaru składek W. J. (1) na ubezpieczenia społeczne z tytułu jego zatrudnienia od dnia 01 czerwca 2010 r. do dnia 19 maja 2011 r. przez P. C., prowadzącego działalność pod firmą (...) P. C. w W..

Sąd Apelacyjny zważył, że przepis art. 86 ust. 2 ustawy systemowej daje organowi rentowemu kompetencje do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień i – w ramach obowiązującej go procedury zakwestionowania tych postanowień umowy o pracę w zakresie wynagrodzenia, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa (por. wyrok S.N. z dnia 04 sierpnia 2005 r. w sprawie II UK 16/05, publik. LEX nr 182776).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych może więc kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (por. wyrok S.N. z dnia 19 maja 2009 r. w sprawie III UK 7/09, publik. LEX nr 509047).

Realna możliwość takiej kontroli powstaje po przekazaniu przez płatnika składek raportu miesięcznego, przedkładanego zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy systemowej. W raporcie płatnik przedstawia między innymi dane o tytule ubezpieczenia i podstawie wymiaru składek oraz dokonuje zestawienia należnych składek na poszczególne ubezpieczenia. Dane te mogą być zakwestionowane zarówno przez ubezpieczonego, jak i przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy systemowej Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować także wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa. Na podstawie art. 41 ust. 13 ustawy systemowej Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest również uprawniony do zamiany przekazanych przez płatnika składek informacji o wysokości wynagrodzenia (por. uzasadnienie uchwały S.N. z dnia 27 kwietnia 2005 r. w sprawie II UZP 2/05, publik. LEX nr 148238).

Przed Sądem Ubezpieczeń Społecznych stało zadanie ustalenia, czy postanowienia umowy o pracę, zawartej przez W. J. (1) z P. C., w zakresie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego za pracę, pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współżycia społecznego, albo zmierzają do obejścia prawa, co dawałoby organowi rentowemu podstawę do zakwestionowania tego wynagrodzenia i zmiany jego wysokości.

Podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy, natomiast ocena godziwości tego wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (por. wyrok S.A. w Krakowie z dnia 25 września 2012 r. w sprawie III AUa 398/12, publik. LEX nr 1223252).

Takie rozumienie godziwości wynagrodzenia odpowiada kryteriom ustalania wysokości wynagrodzenia z art. 78 § 1 k.p. (por. wyrok S.N. z dnia 25 sierpnia 2010 r. w sprawie II PK 50/10, publik. LEX nr 707421).

Strony kwestionowanej umowy o pracę ustaliły, że wynagrodzenie zasadnicze ubezpieczonego wynosi 8.000,00 zł miesięcznie.

Przepis art. 78 § 1 k.p. nakazuje ustalenie wynagrodzenia za pracę tak, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy.

Odnosząc się na wstępie do kwestii rodzaju pracy umówionej przez strony kwestionowanej umowy o pracę wskazać należy, że wnioskodawca wykonywał pracę na stanowisku „doradca finansowy/analitik/menadżer” (świadcstwo pracy k. 69-70 akt sprawy).

Podkreślenia wymagało, że ubezpieczony nie przedłożył żadnych dokumentów precyzujących zakres jego uprawnień i obowiązków wynikających ze stosunku pracy nawiązanego z zainteresowanym. Ponadto sam wnioskodawca nie sprecyzował jakie konkretnie czynności obejmował jego zakres obowiązków na umówionym stanowisku „doradca finansowy/analitik/menadżer” stwierdzając jedynie (k. 53-55 i k. 138-139 akt sprawy), że zajmował się doradztwem analitycznym oraz, że do jego obowiązków pracowniczych należało praktycznie wszystko.

Treść: zeznań świadków: A. J. (k. 102 akt sprawy) i D. K. (k. 102-103 akt sprawy) oraz przesłuchania W. J. (1) (k. 53-55 i k. 138-139 akt sprawy) wskazuje, że w ramach swoich obowiązków pracowniczych wnioskodawca razem z P. C. przez

ponad 2 miesiące próbował ustalić kondycję finansową piekarni prowadzonej przez M. D. w Wiślanie i opracować plan działania naprawczego.

Z treści przesłuchania wnioskodawcy (k. 138-139 akt sprawy) wynika, że umówione wynagrodzenie dla pracodawcy - zainteresowanego z tytułu doradztwa udzielanego na rzecz M. D. wynosiło 1.000,00 zł, co kontrastuje z wysokością wynagrodzenia pracownika - wnioskodawcy za pracę, tj. 8.000,00 zł w odniesieniu do tożsamyh wykonywanych czynności doradczych.

Dodatkowo, ustalenie tak wysokiego wynagrodzenia W. J. (1) za pracę budzi wątpliwości wobec niewielkich rozmiarów prowadzonej przez P. C. działalności i uzyskiwanych niskich dochodów lub strat – zainteresowany nie zatrudnił przedtem innych pracowników, zaś jego przychody i dochody kształtowały się odpowiednio: za 2009 r. przychód 13.595,06 zł i strata 26.214,42 zł, za 2010 r. przychód 78.874,78 zł i zysk 10.380,64 zł (przesłuchanie wnioskodawcy k. 138-139 akt sprawy, informacje Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w G. k. 88 i 128 akt sprawy).

Wskazane wątpliwości, dotyczące wysokości umówionego wynagrodzenia skarżącego za pracę, potęgowane są przez okoliczność, że ubezpieczony nie ma wykształcenia adekwatnego do powierzonego mu stanowiska i wykonywanej pracy – w świetle przeprowadzonych w sprawie dowodów zajmował się doradztwem w zakresie restrukturyzacji finansowej piekarni prowadzonej przez M. D. w Wiślanie, posiada zaś wykształcenie techniczne – inżynier mechanik o specjalności eksploatacji siłowni okrętowych.

Nie znajduje oparcia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym twierdzenie wnioskodawcy (k. 53-55 i k. 138-139 akt sprawy), zgodnie z którym w/w doradztwem zajmował się co najmniej od 4 lat, ponieważ w świetle przedłożonego przez niego dokumentu z dnia 10 stycznia 2012 r. (k. 99 akt sprawy) pracę na stanowisku „doradca analityk” wykonywał jedynie w okresie zatrudnienia przez P. C. od dnia 01 czerwca 2010 r. do dnia 19 maja 2011 r. Jednocześnie w oparciu o przeprowadzone w sprawie dowody ubezpieczony nie wykazał, że w poprzedzających okresach zatrudnienia lub prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej świadczył usługi w zakresie doradztwa finansowego.

Podobnie W. J. (1) nie zdołał wykazać wysokości wynagrodzenia za pracę pracowników o analogicznym wykształceniu i doświadczeniu zawodowym, świadczących tożsamą pracę w spornym okresie zatrudnienia, ograniczając się do stwierdzenia (k. 147-148 akt sprawy), że z dokonanego w Internecie porównania wynika, że wysokość wynagrodzenia, które wynegocjował z P. C. nie jest za wysoka w stosunku do zarobków, które osiągają inni pracownicy na takim samym stanowisku.

Sąd II instancji podzielił ocenę Sądu Okręgowego, zgodnie z którą nie zasługują na wiarę zeznania świadków: A. J. (k. 102 akt sprawy) i D. K. (k. 102-103 akt sprawy) oraz przesłuchanie W. J. (1) (k. 138-139 akt sprawy) co do zasadności ustalenia jego wynagrodzenia za pracę na poziomie 8.000,00 zł. Zasadnie Sąd ten wskazał, że świadkowie i wnioskodawca nie wskazali żadnych konkretnych okoliczności uzasadniających ustalenie tak wysokiego wynagrodzenia ubezpieczonego za pracę, a w szczególności ilości i jakości świadczonej przez niego pracy oraz wymaganych do jej wykonywania kwalifikacji.

Zaznaczyć w tym miejscu należy, że art. 232 zd. 1 k.p.c. nakłada na strony obowiązek wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Do postępowania odrębnego z zakresu ubezpieczeń społecznych w zakresie postępowania dowodowego ma zastosowanie - bez żadnych ograniczeń - reguła wynikająca z 232 k.p.c., obowiązuje więc zasada kontradiktoryjności i dowodzenia swoich twierdzeń przez stronę. (por. wyrok S.N. z dnia 07 stycznia 2010 r. w sprawie II UK 148/09, publik. LEX nr 577847).

Ponieważ W. J. (1) kwestionował podstawę wymiaru składek ustaloną zaskarżoną decyzją ZUS/Oddział w G. z dnia 21 grudnia 2010 r. (akta ZUS), a zatem winien przedstawić dowody na poparcie swojego stanowiska, zgodnie z którym

ustalenie jego wynagrodzenia za pracę na poziomie 8.000,00 zł miesięcznie nie pozostaje w kolizji z prawem lub zasadami współżycia społecznego, ani nie zmierza do obejścia prawa.

Tym samym niezasadnie wnioskodawca utrzymuje, że w niniejszej sprawie Sądy Ubezpieczeń Społecznych powinny na tą okoliczność przeprowadzać dowody z urzędu.

Nietrafnie apelujący powołuje się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2006 r. w sprawie II UK 161/05, publik. LEX nr 957394, który stanął na stanowisku, że dla oceny, czy kwestionowana umowa o pracę daje podstawę do objęcia pracowniczymi ubezpieczeniami społecznymi osoby wskazanej w niej jako pracownik nieodzowne jest ustalenie przez Sąd Ubezpieczeń Społecznych rzeczywistego zgodnego zamiaru jej stron, ponieważ wyrok ten zapadł w odmiennym stanie faktycznym.

W niniejszej sprawie nie jest bowiem przedmiotem sporu i nie budzi wątpliwości okoliczność, że W. J. (1) w okresie od dnia 01 czerwca 2010 r. do dnia 19 maja 2011 r. łączył stosunek pracy z P. C., zaś spór koncentruje się jedynie na kwestii wysokości umówionego wynagrodzenia wnioskodawcy za pracę.

Analogiczne uwagi odnieść należy do powołanych przez ubezpieczonego wyroków Sądu Najwyższego: z dnia 25 stycznia 2005 r. w sprawie II UK 141/04, publik. LEX nr 152390, z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie I UK 236/04, publik. LEX nr 166474 i z dnia 04 sierpnia 2005 r. w sprawie II UK 320/04, publik. LEX nr 176910.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przeprowadzone w przedmiotowej sprawie postępowanie dowodowe nie daje podstaw do przyjęcia za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne W. J. (1) umówionego wynagrodzenia za pracę. Jednocześnie przeprowadzone w tej sprawie dowody nie dają możliwości ustalenia podstawy wymiaru wynagrodzenia wnioskodawcy za pracę w innej wysokości, aniżeli kwota obowiązującego w okresie zatrudnienia od dnia 01 czerwca 2010 r. do dnia 19 maja 2011 r. minimalnego wynagrodzenia za pracę.

W świetle powyższych okoliczności zasadna jest ocena, że ustalenie we wskazanym okresie zatrudnienia ubezpieczonego jego wynagrodzenia za pracę na poziomie 8.000,00 zł miesięcznie zostało dokonane przez strony umowy o pracę z zamiarem nadużycia prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych (por. wyrok S.N. z dnia 04 sierpnia 2005 r. w sprawie II UK 16/05, publik. LEX nr 182776).

Wobec ustalenia, że łącząca wnioskodawcę z zainteresowanym umowa o pracę, w części dotyczącej wysokości wynagrodzenia za pracę, jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, a w szczególności z zasadą ekwiwalentności składek i świadczeń, a zatem w tym zakresie uznać ją należy za nieważną stosownie do treści art. 58 § 2 i 3 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

W konsekwencji prawidłowo ZUS/Oddział w G. przyjął, jako podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne W. J. (1), w okresie jego zatrudnienia przez P. C. od dnia 01 czerwca 2010 r. do dnia 19 maja 2011 roku, obowiązujące w tym okresie, minimalne wynagrodzenie pracowników za pracę.

Sąd I instancji dokonał prawidłowej, zgodnej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, oceny całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i prawidłowo zastosował przepisy prawa materialnego. Tym samym za niezasadne uznać należy zarzuty naruszenia prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. oraz naruszenia prawa materialnego, a w szczególności art. 41 ust. 12 i 13 ustawy systemowej.

Stosownie do treści art. 385 k.p.c. sąd drugiej instancji oddala apelację, jeżeli jest ona bezzasadna.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.